

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ
 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
 ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยเป็นครูวิทยาศาสตร์
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดกรมสามัญศึกษา
 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิด
 มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
 จำนวน 4 ท่าน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บด้วยตนเอง
 เป็นส่วนมาก มีส่วนน้อยที่ส่งทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งไปมีทั้งสิ้น 265 ฉบับ ได้รับคืน
 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.68 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและสถิติ
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวัดการกระจายของข้อมูล และเปรียบเทียบค่ามัธยฐานและสถิติของ
 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน
 โดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผลการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ทุกขนาด ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ทุกขนาด ในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และเมื่อ
 พิจารณาเป็นรายด้าน กล่าวคือ ด้านงานสอน ด้านงานธุรการ งานบริการ และงานปกครอง
 งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน และงานที่เกี่ยวกับการบริการชุมชน พบว่าความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานครูทุกด้านของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การที่ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับความพร้อมขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครู เช่น คุณภาพของโรงเรียน ความสะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงาน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน และสภาพการทำงาน อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการดังต่อไปนี้
  - 1.1 ในการปฏิบัติงานครูด้านงานสอน นอกจากครูวิทยาศาสตร์จะต้องรับผิดชอบหน้าที่ปฏิบัติการสอนซึ่งได้แก่ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง การสอนเนื้อหาวิชา การสอนปฏิบัติการ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแล้ว ครูวิทยาศาสตร์ยังต้องรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนอีก เช่น การจัดทำแผนการสอน การสอนซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ การสอนซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ ซึ่งการสอนซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียนดังกล่าวครูวิทยาศาสตร์อาจจะมีความคิดเห็นว่าเป็นการเพิ่มปริมาณงานจากที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติการสอน 15-18 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนา ล่วงลือ (2523: 90) ที่พบว่า จำนวนชั่วโมงสอนของครูเป็นปัญหาในการสอนซ่อมเสริม และครูวิทยาศาสตร์บางคนอาจจะไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริม ดังที่ วันทนีย์ งามพุทธแสน (2527: 129) ทำการวิจัยพบว่าครูวิทยาศาสตร์ร้อยละ 10.17 ไม่เห็นความสำคัญของการจัดสอนซ่อมเสริม นอกจากนั้นครูวิทยาศาสตร์ยังต้องรับผิดชอบในการผลิตและซ่อมอุปกรณ์การสอน ซึ่งเกี่ยวกับการผลิตและซ่อมอุปกรณ์การสอนนี้ จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (กรมการฝึกหัดครู 2530: 71-117) และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529: 201) พบว่ามีการบรรจุวิชาวัสดุอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ไว้ในประเภทรายวิชาเลือกของหมวดวิชาครู ซึ่งนิสิตจะเลือกเรียนหรือไม่ก็ได้ อีกประการหนึ่ง อุปนิสัยและความถนัดของแต่ละบุคคลก็มีส่วนทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ถ้าครูวิทยาศาสตร์ไม่มีความถนัดในการผลิตและซ่อม

อุปกรณ์การสอนแล้ว ครูวิทยาศาสตร์ก็อาจจะไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น ส่วนการทำหน้าที่นิเทศการสอนให้แก่เพื่อนครูนั้น แม้ว่าครูวิทยาศาสตร์บางคนจะปฏิบัติงานสอนมาเป็นเวลานานพอสมควรและมีความชำนาญในการปฏิบัติการสอน เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ครูวิทยาศาสตร์อาจจะไม่มีความถนัดในการนิเทศและอาจจะทำหน้าที่นี้ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้เกิดผลงานที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่ปฏิบัติงานด้วย ครูวิทยาศาสตร์จึงมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การปฏิบัติงานครูด้านงานธุรการ งานบริการ และงานปกครอง ไม่ใช่งานที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรง แต่เป็นงานสนับสนุนการสอนซึ่งครูวิทยาศาสตร์อาจจะมีความถนัดในการปฏิบัติงานเหล่านี้ไม่มากพอที่จะทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวเท่ากับงานด้านการสอน เพราะงานบางอย่างต้องอาศัยความรู้และหลักการในการปฏิบัติ เช่น งานประชาสัมพันธ์ งานห้องสมุด งานโภชนาการ งานโสตทัศนศึกษา งานอนามัยโรงเรียน งานแนะแนว นอกจากนั้นงานบางอย่างยังมีระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น งานการเงิน งานพัสดุครุภัณฑ์ ความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงานอันเนื่องมาจากสาเหตุเหล่านี้อาจส่งผลให้ครูวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การปฏิบัติงานครูด้านงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมบางอย่างที่ครูวิทยาศาสตร์ได้รับมอบหมายให้เป็นครูที่ปรึกษาอาจจะไม่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมดังกล่าวเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ด้วยดีและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งความไม่ถนัดในการปฏิบัติงานนี้อาจทำให้ครูวิทยาศาสตร์ขาดความมั่นใจในงานที่ทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญลือ ปาระมี (2529: 206) ที่พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนจำนวนไม่น้อยมีปัญหาเรื่องความแม่นยำ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา เนื่องจากขาดเอกสาร คู่มือในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ครูประสบปัญหาในการปฏิบัติงานหรือทำได้ไม่เต็มที่ ในเมื่อตนเองขาดความมั่นใจในการทำงานและขาดทักษะในเรื่องที่ตน เป็นครูที่ปรึกษา นอกจากนั้นในการปฏิบัติงานในด้านที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนอาจจะมีอุปสรรคบางประการที่ทำให้งานดังกล่าวดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น เช่น การขาดงบประมาณในการทำกิจกรรม ตามระเบียบการจัดกิจกรรมนักเรียน แต่ละชุมนุมจะได้รับเงินอุดหนุนที่จัดสรรมาจากเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งมักจะไม่เพียงพอในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ การที่ครูมีจำนวนชั่วโมงสอนในหนึ่งสัปดาห์มาก อาจจะทำให้ครูสนใจในการเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมต่าง ๆ น้อยลง หรือไม่มีเวลาที่จะทำงานด้านนี้อย่างเต็มที่จนเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด ศิริสมิ (2520: 89)

ที่พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 12 ได้แก่ ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนและมีงานส่วนตัวมากเกินไป จึงทำให้ครูวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจในการเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การปฏิบัติงานครูด้านที่เกี่ยวกับการบริการชุมชน ครูวิทยาศาสตร์อาจจะมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริการชุมชนให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว เช่น ความถนัด ความสนใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำเอกสาร การประสานงานกับบุคลากรนอกโรงเรียน การจัดหางบประมาณเพื่อการใช้จ่าย ซึ่งในการจัดทำเอกสารนั้น จะต้องใช้วัสดุและงบประมาณจำนวนมาก นอกจากนั้นผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่จะเผยแพร่เป็นอย่างดี ต้องรู้จักวิธีจัดทำเอกสารให้น่าสนใจ การลำดับความสำคัญของเนื้อหา การหาภาพมาประกอบเนื้อหา ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้จัดทำเอกสารควรจะมีประสบการณ์มากพอสมควร และควรจะมีเวลาปฏิบัติงานด้านนี้มากด้วยจึงจะได้ผลงานที่มีคุณภาพ ครูวิทยาศาสตร์อาจจะมีความคิดเห็นว่างานจัดทำเอกสารทำให้เกิดภาระมาก และการใช้เวลากับการจัดทำเอกสารอาจทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานด้านการสอนได้อย่างเต็มที่ ถ้าครูวิทยาศาสตร์ต้องปฏิบัติงานโดยความไม่สมบูรณ์ของปัจจัยเหล่านี้ก็อาจจะทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูด้านงานที่เกี่ยวกับการบริการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนมีคุณภาพใกล้เคียงกัน และอยู่เหนือเกณฑ์มาตรฐานตามการประเมินของฝ่ายมาตรฐานการศึกษา กองการมัธยมศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2527/13) ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานครูอย่างเพียงพอเหมือนกัน ทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกัน เมื่อการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูวิทยาศาสตร์ย่อมเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงานและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่แตกต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ โดยการปรับปรุงลักษณะและปริมาณงานที่พบว่าครูวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูของครูวิทยาศาสตร์ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผล และแต่ละปัจจัยส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย